

Conclusions de la IV trobada d'escoles mallorquines

Soller, 7 de maig de 1988.

PRESENT I FUTUR DE L'ESCOLA EN CATALÀ.

El col·lectiu d'Escoles Mallorquines en aquesta IV trobada fa balanç del que ha estat fins avui l'ensenyament en català a Mallorca.

Aquests darrers 13 anys d'experiència ininterrompuda i en augment d'ensenyament en català i a la nostra terra ens donen ja una important visió retrospectiva del que ha estat fins ara el projecte de catalanització escolar i ens permet, a la vegada, fer-ne l'anàlisi per a continuar avançant.

L'objectiu d'aquesta reflexió és fixar les pautes generals que han guiat aquest procés, per tal d'establir les fites que a partir d'ara hem d'assolir, potenciant els aspectes positius que han donat i subsanat les mancances o deficiències.

Una vegada més s'ha d'iniciar aquesta anàlisi fent menció al fet que fins ara la iniciativa catalanitzadora a les escoles ha estat fruit d'un moviment de base (mestres, pares i alumnes) que han hagut de superar, amb no pocs esforços, la mancança d'una voluntat política normalitzadora del sistema educatiu, tant per part de l'Administració Autònoma com de la Central.

Dissortadament, hem de deixar constància no sols de la manca de voluntat d'ambdues administracions sinó també de la seva tendència a obstaculitzar i frenar no pocs d'aquests projectes escolars de catalanització (decrets fets més per obstaculitzar que per potenciar l'ensenyament en català, vexació de permisos, deixadesa i retard en la tramitació de les sol·licituds d'ensenyament en català, absència de la més mínima ajuda a les escoles que inicien el projecte, publicitat clara del decret d'exencions i silenciació del

decret d'ensenyament en català, pica-baralles entre les dues administracions mentre s'ha deixat d'actuar en importants camps, absència del més mínim reconeixement i suport dels centres que han iniciat l'ensenyament en català... etc).

EL CAMÍ FET

Es evident que hi ha hagut una absència total d'infraestructura administrativa i político-lingüística, malgrat tot, el moviment d'ens. en català ha avançat i ha generat una sèrie d'aspectes que consideram molt positius:

1.- S'ha aconseguit per tot arreu una acceptació general de l'ens. en català. Els aldarulls i discrepàncies han estat sempre mínimes i personalitzades, quan calia esperar la seva generalització donada la manca de suport d'una política educativa normalitzadora així com la feblesa del procés normalitzador en la política general del Govern.

L'Experiència de setanta-quatre centres ens permet afirmar que la societat mallorquina es troba capacitada per iniciar un projecte educatiu de catalanització global sense cap trencament social.

2.- La concreció pràctica dels projectes de catalanització ha duit d'una forma natural a l'aplicació i acceptació del concepte lingüístic de territorialitat com a l'únic no discriminatori i realment viable.

En aquest sentit a cap escola no s'han separat els alumnes per motiu de llengua, sinó que s'han creat processos de catalanització que abastassin la totalitat de l'alumnat, per evitar segregacions

que podien tenir greus conseqüències socials. Cal destacar la generalització de models de catalanització total progressiva, dels primers cursos cap als superiors, o de catalanització d'àrees, sempre afectant la totalitat de l'alumnat. Sols dos centres d'EGB de Mallorca han optat per xapar l'escola en branques: català i castellà.

També s'han engegat processos de catalanització a barriades de forta immigració, que representa sinó l'únic, sí un dels més decisius i fonamentals instruments d'integració dels nins mallorquins fills d'inmigrants a la nostra cultura i llengua.

3.- També és important remarcar la superació de problema mallorquí-català en experiència d'aquests centres.

L'adquisició del coneixement de la llengua estàndard es fa sempre a partir de les variants dialectals dels alumnes i ambdues modalitats conviven en la pràctica escolar quotidiana. Aquest fet tan palès i senzill ha estat copsat per la majoria dels pares i l'experiència diària de l'escola l'ha aclarit encara més.

4.- Tots els centres que han iniciat el procés de catalanització l'han continuat duent a terme i augmentant-lo fins i tot, sols dos centres s'esgotaren en els entrebancs dels permís i no arribaren a començar.

És evident que en la majoria dels casos les dificultats es troben més en les traves del permís que no en la pràctica quotidiana de la docència, la qual ben aviat

no fa sino aclarir dubtes i enco-
rjar.

No sols s'ha donat la conti-
nuitat dels centres que ja fa anys
iniciaren l'ens. en català sino que
hi ha hagut augment significatiu
que en set cursos, entre la 1a
Trobada d'Escoles Mallorquines i
aquesta Quarta, ha passat de nou
a setanta quatre centres.

5.- Ha estat de suma importància
poder aprofitar-nos de tot allò
que a nivell educatiu es fa als
altres indrets del Països Catalans,
des de l'experiència educativa de
Catalunya a l'important augment
bibliogràfic d'aquests darrers
cursos, que ha representat la
multiplicació d'opcions i de qua-
litat d'ofertes cosa que no ha-
gués estat possible des de l'exclu-
siva realitat de les Illes.

6.- És un fet que donada la man-
ca d'infraestructura abans es-
mentada, les escoles en català
han cercat vies de comunicació
i intercanvi d'experiències, ini-
ciant un procés de revisió de
mètodes i creació de material
que implica un ensenyament
de qualitat.

UN COMPROMÍS: PRESENT I FUTUR

Tots aquests aspectes defineixen
un important camp de conreu de l'ens.
en català a Mallorca i representen el
substrat sobre el qual l'Administració
pot muntar una decidida política edu-
cativa normalitzadora.

Ara bé, és evident que no es pot
perllongar indefinidament aquest es-
quema de baix cap a dalt quant a la
catalanització de l'escola. És necessa-
ri i urgent invertir aquest esquema;
si més no, crear un nou vector d'ac-
tuació social de dalt cap a baix, que
l'Administració autònoma assumeixi,
com a mínim els deures que en Norma-
lització lingüística li marquen l'Es-
tatut i la Llei de Normalització i
introdueixi a la societat una clara
voluntat normalitzadora del sistema
educatiu illenc.

No podem continuar partint
d'uns suports legals clarament dis-
criminants i vexatoris que reconeixen

el fet de l'ensenyament en català com
un mal menor, com l'excepció que
confirma la regla castellanitzadora del
nostre sistema educatiu. És urgent cap-
girar aquest esquema: les escoles en
català no són l'anormalitat del sistema
educatiu sinó tot al revés.

Així, doncs, cal posar en marxa
un nou sistema educatiu que superi
el dèficit lingüístic i cultural heretat
d'anys de vexacions i prohibicions
i es manifesti clarament a favor de la
normalització definitiva del català.

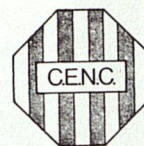
S'ha d'avançar amb les pautes
i els terminis que es considerin oport-
uns, però sense ambigüitats i sense
més demores, cap a la configuració
del català com a l'única llengua del
nostre sistema educatiu. Això en con-
tradició amb l'obligatorietat constitu-
cional que tenen tots els habitants
de l'Estat Espanyol de saber expressar-
se oralment i per escrit en castellà. Una
bona regulació d'horari i una didàc-
tica escaient són perfectament sufi-
cients per assolir aquest objectiu, tal
com ho demostra l'experiència dels
centres que des de ja fa uns quants
anys realitzen l'ens. en català.

Aquesta és una tasca que ha
d'assumir l'Administració Autònoma
per sobre de les ideologies concretes
dels partits polítics que ho gestionin.

S'ha perdut ja un temp preciós,
s'han deixat passar els cursos sense
que cada un d'ells hagi representat
cap avanç significatiu respecte a
l'anterior. Ara encara ens trobam com
al principi amb centres que no respec-
ten l'horari de l'assignatura de llengua
catalana que estableix la normativa
vigent. Mentre altres comunitats amb
llengua pròpia no castellana han avan-
çat, aquí encara ens queda quasi tot
per recórrer.

Com a col·lectiu d'escoles en ca-
talà exigim del Govern Central l'imme-
diat traspàs de les competències en
educació a la nostra Comunitat Autò-
noma. Sabem que mentre aquestes
no arribin alguns dels problemes que
tenim plantejats no podran començar
a ser resolts. Ara bé, aquest fet no pot
continuar essent usat com a pretext
per perpetuar l'actual manca d'actua-
ció en pro de l'ens. en català.

Reclamam que, mentre no es

COMISSIÓ PER A L'ENSENYAMENT I NORMALITZACIÓ DEL CATALÀ

tenguin les competències educatives,
ambdues administracions, Ministeri i
Conselleria d'Educació trenquin la di-
nàmica d'enfrontaments, d'acusacions
mútues i d'inoperància que ha carac-
teritzat aquests anys i s'obri un pe-
ríode de col·laboració i d'assumpció
de responsabilitats, perquè entre les
dues totes les competències i no es pot
seguir retardant la normalització per
qüestions de partidisme polític.

En aquest sentit el Ministeri
d'Educació ha d'assumir la part
d'Administració que també és d'aquest
territori i, d'acord amb l'article 3r. de
la Constitució, promoure la norma-
lització per part que li pertoca.

M.E.C.

Mentre el Govern autònom no
disposi de les competències, reclama
del Ministeri d'Educació les següents
actuacions:

- 1.- Publicació al concurs general de
trasllats de les places que són
en català i exigència d'aptitud
en el moment de sol·licitar la
participació en el concurs.
- 2.- Publicació a tots els concursos
de les vancats en català i exigèn-
cia de l'acreditació d'aptitud en
el moment de sol·licitar la parti-
cipació.
- 3.- Que la Inspecció assumeixi el
control del compliment de les
quatre hores d'ensenyament del
català a E.G.B. i de la qualitat
d'aquest ensenyament. Que
s'estableixin amb la Conselleria

- d'Educació els convenis necessaris per fer real aquest punt.
- 4.- Que la Unitat de Programes recongui el català com una matèria més del currículum escolar i disposi Programes d'especialització de català semblants als que s'han fet d'anglès, francès, gimnàstica, etc.
  - 5.- Que es produeixi un reconeixement i suport als centres que fan catalanització, especialment als que la inicien amb dificultats específiques, com per exemple la complexitat de les classes d'immersió (nombre d'alumnes per classe, mestres de suport per a treball en petits grups, etc.)
  - 6.- Que tot el material i documentació a enviar al centre (biblioteques, murals, llibres d'escolaritat, ERPAS, etc.) sigui en català.
  - 7.- Elaboració d'un dossier amb la finalitat de donar a conèixer als professors castellanoparlants que vénen de fora la realitat cultural i lingüística de la nostra comunitat per aconseguir que hi adoptin una actitud favorable. En aquest dossier, a part d'informació general, hi hauria d'haver textos legals (Estatut, Llei de Normalització, decrets, etc.).

GOVERN BALEAR

De l'Administració Autònoma reclamam que, malgrat que de moment no es tinguin les competències educatives, demostrï una voluntat normalitzadora; es poden fer moltes coses encara que no hi hagi competències. Bàsicament es tracta de voluntat política i de destinar-hi els pressuposts necessaris. Aquesta exigència es pot concretar en:

- 1.- Creació dins la Direcció General d'Educació d'un departament (personal i mitjans) que, com va fer el Servei de Suport a l'ensenyament en Català, de l'Ajuntament de Palma-CENC, realitzi, entre altres, les següents tasques:
  - a) En tant que no s'elimini la vexació del permís, donar suport i ajuda puntual a tots aquells

centres que inicien els tràmits de sol·licitud o requereixen ajut.

- b) Dur a terme una acció motivadora i incentiva perquè els centres es decideixin a iniciar l'ensenyament en català.
  - c) Donar suport pedagògic i didàctic (programes, propostes de material, programa d'immersió, etc.).
- 2.- Creació d'una dotació de material per a les escoles que han iniciat o inicien l'ensenyament en català (enciclopèdies, diccionaris, llibres de consulta i de lectura, murals, material àudio-visual, etc.).
  - 3.- Creació d'ajudes econòmiques anuals de suport als centres que ja fan ensenyament en català.

- 4.- Elaboració (potenciació i creació) de material inexistent en el mercat i que urgeix a les escoles que fan ensenyament en català. Tal és: mapes, atlas (de socials i naturals), material àudio-visual, vocabularis tècnics, etc.

SOBRE EL RECICLATGE

Denunciam l'incompliment per part del Govern Autònom del manat que li fixa la Llei de Normalització Lingüística, a la Disposició Addicional 7a, sobre el termini de tres anys per reciclar el professorat illenc.

És evident que el reciclatge lingüístic es un instrument de transitorietat que no es pot allargar indefinidament, la mateixa Llei, a la Disposició Addicional 8a, preveu com a màxim, sols per motius excepcionals,

**TROBADA
D'ESCOLES
MALLORQUINES**

maig 7 maig 1988

PATROCINA : CONSELL INSULAR DE MALLORCA

ORGANITZA :

COLLABOREN : Ajuntaments de SÓLLER DEIÀ FORNALUTX

GN

l'ampliació d'aquest termini a dos anys més, improrrogables.

Manca, per tant, diligència en el compliment dels terminis però també una nova visió del reciclatge que contempli aquesta transitorietat. El reciclatge ha de ser per la totalitat del professorat en aquests moments en actiu i que no té titulació de català. Per tant s'han de donar el màxim de facilitats per cursar-lo, per després poder exigir-ne drets i obligacions. Així reclamam una modalitat de reciclatge en hores lectives.

Per a professionals que s'incorporin, també s'ha de fer efectiu el que assenyala la llei de Normalització Lingüística pel que fa al fet que ha de ser la mateixa Escola de Magisteri qui ha d'assegurar un domini de la llengua i un coneixement profund de la cultura.

De la mateixa forma, les oposicions a mestres han d'exigir un nivell equivalent de coneixement del català, amb proves, per tant, molt superiors a les que s'han fet fins ara.

No es pot continuar incomplint la Disposició Addicional 6a que obliga els professors procedents d'altres comunitats de l'Estat Espanyol amb un coneixement insuficient de la llengua catalana, oral o escrit, a reciclar-se en tres anys.

Si el ministeri té la competència dels trasllats també ha d'arbitrar el reciclatge per a aquests professors. S'ha de donar coneixement i publicitat d'aquest fet en el Concurs General i s'han de disposar mesures per el seu compliment, així com es fa amb les oposicions.

En haver-se complert els terminis que assenyala la Llei de Normalització Lingüística, el reciclatge ha de desaparèixer després, però, d'haver acomplit la seva funció d'una forma total entre el professorat.

MESURES URGENTS

Entre les mesures urgents que s'han de prendre en haver aconseguit les competències, hi figuren:

- * Immediata eliminació de la sol·licitud de permís per a fer l'ensenyament en la nostra llengua.

* Publicació d'un Decret d'obligatorietat d'impartir àrees i assignatures en català. Nosaltres pensam que, a EGB, les àrees d'experiències són les més adients.

* Publicació d'una disposició que insti a escolaritzar en llengua catalana els alumnes catalanoparlants, segons estableix l'article 18.1 de la Llei de Normalització Lingüística, i a la qual es puguin acollir els fills d'immigrants que ho desitgin.

* Creació de l'estatut d'Escola Mallorquina per a aquells centres que iniciïn o han iniciat un projecte de catalanització global, el qual comporti:

- Disposar d'un concurs especial de trasllats, amb exigència de reciclatge.
- Tenir suport material i econòmic especial per a realitzar la normalització lingüística.

* Fins que aquest Estatut no es creï, constitució del Departament tècnic de suport a l'ensenyament en català, tal com fou esmentat als punts anteriorment exposats.

APÈNDIX: LA SITUACIÓ A EIVISSA

A Eivissa, la situació de la normalització lingüística a l'ensenyament queda prou palesa tenint en compte els següents trets:

1. Mobilitat desproporcionada del professorat. Curs rera curs, les escoles d'Eivissa s'omplen de mestres procedents de la Península que aconsegueixen a Balears la propietat definitiva amb més facilitat que a les seves comunitats d'origen i que se'n tornen a la seva Comunitat al cap de dos anys. És evident que és un professorat que se sent de pas, que no està sensibilitzat en favor del català i que, fins i tot i a vegades, pretén intervenir en la qüestió reencetant la polèmica "eivissenc, sí; català, no", que ja hem pogut superar.
2. Desinterès general de l'Administració per dotar les escoles del professorat necessàries per poder fer, com a mínim, l'assignatura de llengua catalana.
3. Impunitat total per als centres que incompleixen la normativa referent a l'ensenyament de l'assignatura de català.
4. Manca de consideració envers l'assignatura que qualsevol tipus de rigor en l'exigència de nivell i de qualificacions de l'assignatura de llengua catalana.

